

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İctihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxvième ANNÉE

15 Mai 1931

İCTİHAD**Türkçe ve Fransızca
İLMİ EDEBİ İKTİSADİ**

No : 321

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1-2, Alâ kâğıdı

5 liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genëve

Yirmi altıncı sene

15 Mayıs 1931

Karlı Dagdan Ses ve Şa'iri A'zam

Büyük ustadımız ABDUL HAK HAMİD BEY, son günlerde intişar eden **KARLI DAGDAN SES** adlı şi'irler mecmu'ası hakkındaki hüküm ve takdirlerini, şa'irine şu satırlarla bildirmişlerdir; müteşekkiren ve teberrüken **İCTİHAD** in sinesine tevdi' ve okuyucularımıza aynen arz ediyoruz :

Muhibbi azizim Efendim .

KARLI DAGDAN SES ler 'unvani haşmet eyvani ile himmetkâri intişarı olduğunuz ve bir nushasını bendenize göndermek lutfunda bulunduğunuz mecmua'i nefa'isinizi, 'âdetim vechile nakayıscuyane mutala'a ve tedkik ettiğim halde 'aklı kasıranemce her nevi' kusurdan munezzeh bulunduğumu beyan ederim.

Ma'nalarının kısmı küllisi tahtında mustetir olmak üzre, ihtisarı iltizam ile her sahifede ikişer beytten fazla yazmamayı ihtiyar edişiniz bizde emsali görülmemiş bir ibda' ve prinç üzerine fatiha yazmak kabilinden pek mahirane bir ihtira'dır.

Sizin büyük bir mütefekkir, ya'ni şa'ir olduğunuzu herkes bilir; bendeniz se, ötedenberi, bunu herkesden iyi bilmek iddi'asındayım. Umarım ki bu iddi'amu istihfaf etmezsiniz.

Elhasıl eseri nevin ü güzîninizi intizarıma muvafık ve cidden tebrike layık buldum Efendim.

Maçka palas — 24 Nisan 1931

ABDUL HAK HAMİD

Mustafa Kemal, Aydın Türk Ocağında

Reisi Cümhur Mustafa Kemal Paşa Hz. le-
rinin Anadolunun bir kısım şehirlerini ziyaret
ettiği ma'lumdur . **Aydın** a ugradıkları ze-
man buranın **Türk ocağı** na gitmiş ve aydın
gençleri arasında da bulunmuştur. Gazi, genç-
lere, en yakın köyün **Aydın** a ne kadar me-

safede olduğunu sormuş. Gençlerden biri cevap
vererek aydına en yakın köyün 20 dakika
olduğunu söylemiştir.

Gazi Paşa Hz, en uzak köyün Aydına ne
kadar mesafesi olduğunu sorunca en uzak kö-
yün 2 sa'at olduğu söylenmiş. Gazi Paşa genç-

lere dönerek bu köylerden hangilerine gidüb köylülerin derdlerini, ihtiyaçlarını tahkik ediniz, bu köylerde neler gördünüz ? İctima'î medenî, sıhhi, iktisadî hal ve şanları hakkında ne intiba'larınız var? söyleyiniz, sizi dinleyeceğim demiş ve tek bir gencin olsun köye ve köylüye gitmiş olduğunu söylemesini ve köylerde yaptığı tedkikati anlatmasını bihude beklemiş ! Türk ocağı Reisi, kabul salonunda, o dakika hükûm süren müz'ic sükût içinde ezilerek, büzülerek, Mustafa Kemal Paşa Hz.lerine dönerek :

« Gazi Paşa Hz, tahsisatımız yok, automobil tutub kimseyi köylere gönderemedik » demiş.

Bu cevap üzerine Gazi Paşa başını kaldırarak « **Mihdinin propagandasını yapanların tahsisati varmidi ?** demiştir.

Mustafa Kemal Paşa Hz. lerinin bu hitab ve 'itabı, yüksek ve derin bir ma'na ile doludur ; Türk ocaklarının, hikmeti teşekküllerine ne kadar yabancı müesseseler olmuş olduklarını ve erkeklerin gökslerinde ki memeler kadar vazifesiz kalmış bulunduklarını göstermekle kalsaydı yüreğimiz o kadar yanmazdı . Fakat ba'zı istisnalar haric olarak gençlerimizin vatan sevgisi, vatan 'aşkı icabatına ne kadar la kayd kalmaya başlamış olduklarını göstermek gibi bir feci'a'î ictima'îyyeyi de sahnenin üzerine atıyor. Mustafa Kemal Paşa, ahlakî ve ictima'î bir yaramız üzerine nişterini dokundurmuş ve buradan korkunc bir cerahet püskürmüştür.

Eger bizim gürbüz gençlerimiz 20 dakikalık bir köye gitmek için tahsisat ve otomobil isteyecek kadar inceldilerse, genç ruhlar bu kadar cılızlaşdı ise bizim için kıyamet uzak değil demektir.

Atideki vak'ayı bana Makdonia türk elinde iken ve Bulgarlar bizim hâkimiyyetimiz altından çıkmaya ve mustakil bir millet ve Devlet olmaya 'azm etdikleri ve komiteler teşkil ederek Türk nüfuz ve hükûmetini iz'ac etmekde oldukları zaman jandarma kumandanlığında bu-

lunmuş olan bir Erkâni Harb livamız bana anlatmışdı :

« Komitacıları ta'kib ediyorduk, bunlardan bir kaçının bir bulgar köyünün mekteb hocasının evinde gizlenmiş olduğunu haber verdiler; köyü muhasara etdik ben köyünü içine girdim yanımda iki emirberle köy mekteb hocasının evine gittik kapıyı çaldık karşımıza temiz bir uşak çıktı mekteb hocasını görmek istediğimizi söyledik. Buyurun yokarı çıkın şimdi gelir denildi. yokarı çıkınca geniş ve zengin bir kütüphanenin içinde bulunduk . kitapların cümlesi almanca idi; felsefeye, İctima'îyyata, Pedagogiaya, iktisadiyyata a'id ağır, büyük ve kıymetli mucelled kitablardı müt'aaddid küre'i mücesseme vardı. Küçük bir köyde bu kadar zengin bir **Darulmesa'î** , hayretimi mucib oldu. Biz bermu'tad ihtiyar , beli bükülmüş köy mekteb hocası beklerken odaya uzun boylu simsiyah sakallı, kar gibi beyaz kolalı gömlekli, başından ayağına kadar ter temiz bir 27 ila 30 yaşlarında bir efendinin karşısında bulunduk. Bu bulgar gencinin Almanyada **Heidelberg** Darulfünun felsefe şu'besinden Doktor olduğunu ve Bulgar gençleri tahsillerini ikmal ettikten sonra, köy hocalığı ettiklerini ve onlar için bu iş en mukaddes millî ve vatanî bir vazife ve ruhanî bir zevk olduğunu öğrendik ! »

Balkan harbi esnasında bizim bir neferimizin bir bulgar köyünde bulub yüzbaşısına getirdiği gana'im içinde kimya laboratoiri tecrube ve tedris edevatı da bulunduğu hayretle görülmüştür.

Milletimizin « Énergie » ye muhtac olmadığı i'tikadında bulunmanın, ne siyah bir feci'a'î zihniyye oldngu bir def'a daha meydana vuruyor. [1]

Bize her şeyden evvel ve her şeyden ziyade **Vatan 'aşkı** lazım , ben gençlerimizi vatan sevgisine bigâne vasfile tavsıf edemem, fakat ben 'aşk isterim. Anadolunun uzak bir köşesinden bir mu'tekidi, mal ve can fedakârlığı yap-

[1] Geçen 320 numaralı İÇTİHAD da Gençlerimizi « Energie ye da'vet » adlı mekalemizi de okuyun.

rak Kâ'beye götüren 'aşkıdır. Vatan daha şe'nî', daha hakikî bir Kâ'bedir.

ای قوم به حج رفته کجا یید ؟ کجا یید ؟
معشوقه در این جاست بیا یید ! بیا یید !

diye bir şarklı mütefekkeri feryad ettirmiş olan bu ruhî vaz'iyetidir.

Ma'arif Vekilinden bir ibtida'î mu'allimine kadar , Reisi Cümhurdan en vazî' bir me'mura kadar cümlelerin ve cümlemizin en mukaddes ve en musta'cel vazifemiz bu 'aşkı , gönüllere ve bilhassa gençlerin gönüllerine sokmaktır. İki sene evvel Devlet Matba'asının Muhasebe müdirinin içi güneş dolu odasında yüz mumluk bir elektrik lambasının bihude yandığını görmek beni bir az söyletiği vakit ortaya çıkan elim haleti zihniyyemizden yine İctihad in sahifelerine aksler brakmışdım. İçi güneş ziyasile dolu bir odada, parası bu vatanın cebinden çıkan yüz mumluk bir elektrik lambasının yanub durmasına la kayd kalmanın ma'nası çok uzaklara gider. Bu vatan bizim Büyük Evimiz ve müşterek bağçemiz, müşterek tarlamız, bağımız ve çeşmemizdir.

Köylüler en ziyade ihtimama mustahak ve muhtac 'a'ile efradımızdır ve mes'ud olmanın en yükseği mes'ud etmekdedir. Köylüler ve köyler milletin ve vatanın kökleridir ; ağaclar bütün gıdalarını köklerinden aldıkları gibi milletler de kuvvetlerini köylüden alır . Neden Bulgar genci bu hakikatla bir Türk gencinden daha ziyade maftur olsun ! Türk Ocaklarının ilk ve son vazifeleri bu olmak lazımdı. 3 sene evvel Türk Ocağında , Ankarada, Dr. Huseyn Enver Beye bunları söylemişdim ; 299 Numrulu ve 15 haziran 1930 tarihli İctihad da da şu satırlar vardır :

Türk yurdu

Mart, Nisan ve Mayıs 1930 ayları nushaları geldi . Hem basılışları, hem ma'nası nefisdir. Bu iki nusha heman munhasiren Ankara'da 'azîm fedakârlık ile vücade getirilmiş olan Türk Ocağı binasının ba'zı aksamile bu

ubüyan için başda çalışanların resimlerle süslenmiştir. Türk Ocağı, sonra, köy Türklerinin mezardan farkı az olan yurdlarının insan meskeni denilebilecek hale getirmekle meşgul olacaktır! Türk ocağı nın varlığının hikmeti, doğrudan doğruya milletin ihya etmek ve ihya olunmak 'azmini, Devlet kanadına ihtiyaç göstermeksizin ve ihtiyac görmeksizin, işletmekdir. Bulgar köylülerinin bu gün 1000 [Bin] kooperatif şirketi vardır ! Bulgaristanın yirmiden ziyade haneli her köyünde 3 yataklı bir hastahanecigi ve bir tabibi bulunuyor. Yusuf Akçura kardeşimiz bu Ocak fikrini yarattığı vakit ocağın esas unsurları, ölmekte olan Türk köyüne hayat, ışık ve kuvvet kötürmekdi. Kudretli ve kuvvelli genç ocakçı kardeşler bu muraclara ermek yollarına düşeceklerdir. Bu en büyük gaza olacaktır.

Hulasa, Re'isi Cümhur Gazi Mustafa Kemal Paşa Hz nin Aydın Türk Ocağı Reisi Beye hitabi 'itabi, el hak , en yüksek bir sânihadır . En hasbî ve en halis bir ihlas ile kendilerini tebrik etmeliyiz. En büyük derdimizin üzerine parmağını basmıştır. Derdimiz en gençlerimizin ve en gürbüzlerimizin göğüslerindedir !

Dr. AB. Djevdet

Kavmlerin hayatında «idéâl»in rolü; SOCİALİSTLİK DİNİ

I

YENİ İDEALLERİN TAHAVVULU

Kadîm Yunanın ve Roma nın, müfekkiri, bir çok nesilleri tenvir etmiş olan dâhiler dirilmiş olsalardı , bir asırdan beri hayyizi fi'le çıkarılan harikaların yalnız ta'dadı karşısında hayrete düşerlerdi : Vaktile hatir u hayale gelmeyen ve şimdi insanın hidmetkârı kılınmış